

Дж. Баєр [3] виділив три групи теорій, предметом яких є стать і креативність: біологічні, розвитку та соціокультурні теорії. Біологічні теорії роблять акцент на генетичному походженні статевих відмінностей у творчості. У теоріях розвитку звертають увагу на роль онтогенезу: в одних стадіях розвитку статеві відмінності посилюються, в інших, навпаки, – згладжуються. Соціокультурні теорії пояснюють вклади ґендеру в творчість цінностями культури та соціальними ролями, котрі призводять до диференціації жінок і чоловіків у сфері креативності. Л. Дорфман [1] виділяє ще одну групу теорій: у них психологічні та фізіологічні фактори статі в творчості розглядаються не окремо, а спільно (теорії креативності Г. Дж. Айзенка, О. Разумникової, В. Мерліна).

Таким чином, проблема статевих відмінностей творчого потенціалу особистості не має однозначного вирішення. Щодо статевих відмінностей в креативності думки дослідників також розходяться. Одні заперечують відмінності між особами жіночої та чоловічої статі за креативністю, інші виявляють перевагу осіб різної статі за різними параметрами креативності. Вивчення особливостей розвитку творчого потенціалу особистості в онтогенезі показало, що особливо шкідливою для обдарованих дітей є стереотипізація за статевою ознакою.

ЛІТЕРАТУРА

2. Творчество: от биологических оснований к социальным и культурным феноменам / под ред. Д. В. Ушакова. – М. : Изд-во «Институт психологии РАН», 2011. – 736 с. (Научные школы ИП РАН).
3. Amabile T. Creativity in context: update to the social psychology of creativity / T. Amabile – Boulder, CO : Westview Press, 1996.
4. Baer J. Gender differences // Encyclopedia of creativity / J. Baer, M. Runco, S. Pritzker (Eds). – San Diego et al. : Academic Press, 1999. – Vol. 1. – P. 753–758.
5. Hyde J. Sh. The gender similarities hypothesis / J. Sh. Hyde // American Psychologist. – 2005. – No 60. – P. 581–592.

Олена Васильченко,
кандидатка педагогічних наук,
старша викладачка кафедри іноземних мов
професійного спрямування
Запорізького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ ґЕНДЕРНО-ЧУТЛИВОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Сучасні трансформаційні процеси, які відбуваються в різних сферах суспільства, глобалізація призвели до поширення впливу на студентську молодь засобів масової інформації, Інтернет-спілкування. Все це, на нашу думку, сприяє нарощенню протиріч, з якими стикається молодь: запит на сучасних лідерів, які спроможні вирішити поставлені перед ними завдання у професійній сфері і, разом з тим, потреба у фахівцях, які не

тільки вміють вирішувати поставлені перед ними завдання, але й вміють працювати в команді, знаходити взаєморозуміння у міжособистісних взаємовідносинах.

Таким чином, актуалізується питання щодо засвоєння студентською молоддю навичок ґендерно-чутливого спілкування, яке, на нашу думку, вирішує протиріччя у міжособистісних взаємовідносинах майбутніх фахівців.

Ґендерні уявлення про те, якими повинні бути «справжні» жінки та «справжні» чоловіки позбавляють дівчат та юнаків свідомого вибору своєї поведінки в суспільстві, заважають студентству орієнтуватися на прояв власної унікальної ґендерної ідентичності в діяльності та виконанні різноманітних соціальних ролей.

Студенти/студентки університету, спираючись на свій досвід, культурні та ґендерні особливості, а також на властиву студентському віку потребу в спілкуванні та бажанні самореалізації можуть будувати ґендерну культуру, яка не завжди ґрунтується на ідеї ґендерної рівності.

Ґендерно-чутливе спілкування дозволить, на нашу думку, студентству по-різному проявляти свої здібності, вміння, з повагою ставитися до думки іншого, не втрачаючи своїх унікальних ґендерних характеристик.

Отже, соціально-педагогічна діяльність в цьому контексті повинна бути орієнтована на збереження унікального прояву ґендерних особливостей студентів/студенток, вікових особливостей та бути спрямована на набуття досвіду партнерських взаємовідносин, співпраці і передбачати на нашу думку:

– розвиток навичок ґендерного аналізу, рефлексії, з точки зору забезпечення ідеї ґендерної рівності в суспільстві; ознайомлення студентства зі значним вкладом жінок в ті сфери, які традиційно вважаються чоловічими. Завдяки висвітленню проблеми недостатньої презентації жінок в різних галузях науки, студенти/студентки матимуть можливість впевнитися в ігноруванні жіночого вкладу в розбудову розвитку країни;

– розвиток навичок позитивного, діалогічного спілкування з метою ефективного міжособистісного спілкування в майбутній професійній діяльності. Ознайомлення студентів/студенток з ґендерними уявленнями щодо існування поняття чоловічий або жіночий стилі спілкування. Це сприятиме визнанню студентством того факту, що найбільш ефективною є сумісна творча діяльність обох статей, адже під час спілкування відбувається поєднання проявів різних ґендерних характеристик представників різної статі задля вирішення поставленого завдання;

– профілактику дискримінаційних практик, сексизму. Шляхом вирішення конфліктних ситуацій в міжособистісних стосунках повинна стати орієнтація на співробітництво, під якою ми розуміємо: позитивну комунікативну установку, прояв поваги до думки інших, вміння вислуховувати, діалогічність, утримання від агресії під час спілкування.

Сучасне студентство університету широко використовує он-лайн спілкування в соціальних мережах, що дозволяє йому не використовувати вербальні засоби зв'язку, уникати безпосереднього контакту під час комунікації. Водночас он-лайн спілкування актуалізує загрозу дискримінаційних практик під час онлайн-спілкування (кібернасильство) та ймовірності комп'ютерної адикції.

Саме тому важливим стає забезпечення безпосередньої сумісної діяльності, спілкування студентів/студенток віч-на-віч, в якому вони набувають навичок міжособистісної взаємодії з представниками іншої статі. Зважаючи на закріплені в культурі суспільства ґендерні стереотипи та упередження щодо «жіночого» та «чоловічого» стилю спілкування, важливим стає обговорення питання проявів агресивності в он-лайн спілкуванні.

Ґендерно-чутливе спілкування передбачає також, на нашу думку, заохочення студентства до обговорення різного досвіду жінок та чоловіків. Актуальним є використання біографій діячів з акцентуванням уваги не лише на їхніх досягненнях в професійній сфері, а й на їхній діяльності в громадській і сімейній сферах.

Ефективним, на нашу думку, повинно бути розкриття ґендерної ідентичності дівчат-студенток за допомогою наведення прикладів успішної громадської та державної діяльності жінок в історії суспільства. Усвідомлення власних ґендерних характеристик допоможе студенткам правильно оцінити свої можливості, обрати власні, оптимальні стратегії взаємодії з оточуючими, надасть право бути «різною», поважаючи ґендерну ідентичність інших, сприятиме прояву лідерських якостей.

Отже, серед особливостей ґендерно-чутливого спілкування важливим є створення умов щодо групових форм роботи, які спонукатимуть студентську молодь до творчої сумісної діяльності, вміння працювати в команді, поваги до проявів різної ґендерної ідентичності та розкриття власних ґендерних характеристик під час навчання в університеті.

Любов Висоцька,
здобувачка кафедри педагогіки
Криворізького державного педагогічного університету

ҐЕНДЕРНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Європейський вибір України вимагає модернізації усіх сфер суспільства, в тому числі освітянської, передбачає створення рівних можливостей для самореалізації особистості незалежно від її національності, віку, соціальної приналежності, статі тощо. В Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту» зафіксовано, що доступ до освіти є рівним, незалежно від